

Biuletyn

Koła Miłośników Dziejów Grudziądza

Rok II: 2004

Numer 32 (37)

Data odczytu: 1.12.2004

Data wydania: 1.12.2004

mgr Tadeusz Rauchfleisz

Gospodarka komunalna w Grudziądzu

Życie codzienne w średniowiecznym Grudziądzu, do którego należało też utrzymanie porządku i higieny na ulicach nie ma dostatecznego odzwierciedlenia w źródłach, aby można było dokładnie je opisać. Przywilej lokacyjny z 1291 r. nadawał miastu stosunkowo niewielki obszar. W mieście działała łaźnia, z której dochodami podzieliło się po połowie miasto i Zakon Krzyżacki. Na przełomie XIV/XV wieku Grudziądz był miastem dość ludnym. Sądząc po ilości łąw rzeźnickich, których było aż dwadzieścia i ilości domów- około 200 (w każdym domu mniej więcej 6-7 osób), Grudziądz liczył wówczas 1200 – 1500 mieszkańców. Średniowiecze nie było „epoką brudu”, a śmieci – w dzisiejszym pojęciu tego słowa – nie wały się po ulicach. Co nadawało się do spalenia, spalano w domowych paleniskach, odpadki żywnościowe zjadały zwierzęta. Ulice Grudziądza nie były jednak aż do XIX wieku brukowane, nawet Rynek, i tonęły na przemian w błocie lub kurzu.

W latach międzywojennych Zakład Oczyszczania Miasta działał w strukturze ogólnej administracji miejskiej i mieścił się przy ul. Curie-Skłodowskiej. Utrzymywaniem miasta w czystości zajmowały się dwa działy. Do jednego należało porządkowanie ulic i ścieków, do drugiego – wywóz śmieci. Każdy z nich miał swojego kierownika (zwanego też „dozorcą”) odpowiedzialnego za własny zakres obowiązków. Przy czyszczeniu ulic pracowało 50-60 robotników – 12-14 zaprzęgów konnych. Stan taki trwał do 1939 r.

Dwa dni po wyzwoleniu miasta spod okupacji niemieckiej – w dniu 8 marca 1945 r. powołano Zarząd Miejski, który podjął się obowiązku przywrócenia życia w mieście. W dniu 10 marca 1945 r. uruchomiono wodociągi i wywóz nieczystości, 20 kwietnia popłynął prąd z zastępczej elektrowni w „Unii”, 15 października rozpoczęła pracę gazownia, 20 listopada ruszyły tramwaje.

Od 1 stycznia 1949 r. wszystkie jednostki gospodarki komunalnej skupione były w „Zakładach Miejskich”. Były to: Gazownia, Wodociągi i Kanalizacja, Tramwaje i Autobusy, Tabor Samochodowy, Zakład Oczyszczania Miasta, Przedsiębiorstwo Nieruchomości Miejskich, Lasów i Gospodarstw Rolnych.

Od 15 grudnia 1950 r. Zakłady Miejskie zostały upaństwowione i od 1 stycznia 1951 zmieniły nazwę na Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Grudziądzu. Od 1 stycznia 1951 Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej obejmowało: Wodociągi i Kanalizację, Oczyszczanie Miasta, Komunikacja, Tramwaje i Autobusy, Tabor Samochodowy. Jednocześnie z dotychczasowego Przedsiębiorstwa Nieruchomości Miejskich utworzono Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych podległy Miejskiej Radzie Narodowej. Zwierzchni nadzór nad nim sprawowało Ministerstwo Gospodarki Komunalnej. Usamodzieliła się również Gazownia Miejska.

Kolejna zmiana w organizacji przedsiębiorstwa nastąpiła w 1954 r., kiedy to powołano samodzielne Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne. W tym samym 1954 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej przejmuje Łażnię, Basen i Kąpielisko Otwarte – Rudnik. Wodociągi i kanalizacja usamodzieliły się w 1956 r., jako Miejskie

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji. W 1957 r. dekretem Miejskiej rady narodowej powołano Zarząd Zieleni Miejskiej, do którego włączono Basen i Kapielisko Otwarte – Rudnik. Ulicami i mostami zajmuje się Miejska Służba Drogowa jako jednostka organizacyjna Urzędu Miasta.

Zmiany w podziale administracyjnym Polski w 1975 r. spowodowały także zmiany strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej i mieszkaniowej. Na terenie nowo utworzonego Województwa Toruńskiego powstało Wojewódzkie Zjednoczenie Przedsiębiorstw Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Toruniu. Zmieniły się także nazwy przedsiębiorstw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej. Powstały wówczas:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
- Przedsiębiorstwo Zieleni,
- Przedsiębiorstwo Eksploatacji Ulic i Mostów.

Połączenie przedsiębiorstw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej w jedno przedsiębiorstwo, dokonane zostało przez Zjednoczenie Przedsiębiorstw Komunalnych w Toruniu w dniu 1.1.1978 r. Powołano w tym dniu Rejonowe Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Grudziądzu (RPGKiM), jako przedsiębiorstwo użyteczności publicznej, w skład którego weszły dotychczasowe samodzielne przedsiębiorstwa jako zakłady:

1. Zakład Gospodarki Komunalnej z bazą przy ul. Bema
2. Zakład Zieleni z bazą przy ul. Cegielnianej i Kurpiowskiej. W tym zakładzie mieściły się również „Lasy Komunalne” z bazą w leśniczówce „Czerwony Dwór”.
3. Zakład Eksploatacji Ulic i Mostów. Posiadał dwie bazy: przy ul. Granicznej i Konarskiego.
4. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chełmnie z bazą przy ul. Kamionka w Chełmnie.
5. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łasinie, z bazą przy ul. Grudziądzkiej.

Z dotychczasowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej nie utworzono zakładu lecz Dział Gospodarki Mieszkaniowej podległy bezpośrednio zastępcy Dyrektora RPGKiM. Dotychczasowi dyrektorzy przedsiębiorstw zostali dyrektorami zakładów z wyjątkiem dyrektora b. PGM, który został mianowany jednym z zastępców dyrektora RPGKiM. Nadzór merytoryczny nad przedsiębiorstwem w granicach miasta Grudziądza sprawował Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego W Chełmnie i Łasinie rolę tę spełniały również odpowiednie wydziały urzędów miejskich. Wewnętrzne zmiany dokonane od 1.1.1981 r. doprowadziły do powołania w ramach RPGKiM Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej z trzema Rejonami Obsługi Mieszkańców, a także zakładu Remontowego. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej przekształcono ponownie w Dział w 1987 r. Siedzibą RPGKiM była nowo wybudowana baza dawnego PGM przy ul. Droga Łąkowa 23/25. Tam też znajdowały się warsztaty rzemieślnicze Zakładu Remontowego: stolarnia, betoniarnia, warsztat kamieniarski i ślusarski, warsztaty działu Głównego Mechanika i magazyny przedsiębiorstwa.

W 1981 r. zniesiono Zjednoczenie Przedsiębiorstw Komunalnych. Stopniowa likwidacja RPGKiM następowała po 1991 r. odłączeniem się zakładów w Chełmnie i Łasinie. Z dniem 31 marca 1992 r. zlikwidowano RPGKiM a jego miejsce przejął z dniem 1.4.1992 r. Przedsiębiorstwo Usług Miejskich jako spółka z o. o.

Obecnie istnieje również Zakład Gospodarki Komunalnej i Robót Publicznych.